

Ett kidnappat parti

Av Per Heister

PÅ SIDAN 195 i *Servants of the People* citeras Tony Blair: I have taken from my party everything they thought they believed in, I have stripped them of their core beliefs. What keeps it together is success and power.

Observerjournalisten Andrew Rawnsley, skriver i förordet att New Labour i praktiken är ett parti som kidnappats av tre personer, Tony Blair, finansministern Gordon Brown och den nyss ur gänget utsparkade Peter Mandelson. Rätt tidigt anslöt sig Alistair Campbell, Blairs presschef, och blev successivt allt viktigare. Till slut har han blivit så viktig att det var Mandelson som fick stryka på foten när det tidigt i år uppstod en konflikt mellan de båda spindoktorerna.

Och Rawnsley bekräftar i allt den bild av en väl sammanhängande ledningsklick med total kontroll över partiet som BBC:s Nicholas Jones gav i sin bok *Sultans of Spin* som utkom våren 1999.

POLITIKEN OKLAR

Vad kvartetten i ledningen egentligen tycker i olika politiska frågor är oklart. Politiken är så tydligt underordnad makten att de flesta politiska problem finner sin lösning genom rena maktstrategiska bedömningar. Blair och Brown, som 1983 kom in i parlamentet och där delade rum och politiskt liv så att de känner varandra utan och innan, har sedermera blivit som hund och katt. De är helt olika politiska typer, Brown är den djupt engagerade politikern, gift med partiet och rörelsen medan Blair är en mer gladlynt och lättviktig figur som började som Tory på universitetet,

spelade rock och försökte efterlikna Mick Jagger (ett alldeles mänskligt och försonande drag skall tilläggas). Det var först genom sitt äktenskap med Labouraktivisten Cherrie han drogs in i partiverksamhet.

SÅ LÄNGE DET GÅR BRA

Målmedvetet byggde Blair och Brown, med Mandelsons och sedan också Campbells hjälp en maktbas och personliga plattformar från vilka de kunde ta över partiet när John Smith dog 1994 och med närmast diktatoriska medel leverera det som partiet mer än allt behövde; makt. Och som Blair själv sagt – Rawnsley uppger inte källan men skall röja den så snart Blair lämnar 10 Downing Street – är det makten och framgången som håller ihop Labour, inte idéerna. Och så länge det går bra håller de partiet i ett järngrepp.

Och det är verkligen ett järngrepp. Ingen minister får säga något som inte är godkänt av Campbell, ingen får störa bilden. Och Blair svarar för alla viktiga budskap, bara Brown kan konkurrera men då bara inom de ramar som budgeten definierar. Blair säljs som stående över alla andra politiker, som en brittisk president. Brown försöker slå sig in men det är Campbell som kontrollerar pressaktiviteterna. Brown är ofta frustrerad och många konflikter i ledningen är rena revirstrider mellan de gamla rumskamraterna. Den viktigaste har handlat, och handlar fortfarande, om Storbritanniens anslutning till Euron.

Den effektiva pressavdelningen satsar hårt på marknadsföringen av Blair. Det framgår inte minst av att det varje vecka skrivs ungefär hundra artiklar i Blairs namn. Det är

uppenbart att han inte ens hinner läsa alla och de stora tidningarna har för längesedan slutat ta dem. Numera är det bara brittiska landsortstidningar och Dagens Nyheter som stoltserar med Blairartiklar.

MAKTSTRATEGIER

Eftersom kontrollen hänger så intensivt samman med maktinnehavet handlar väldigt lite av problemhanteringen om politikens sakfrågor. Det är bara kring konflikterna på Nordirland och i Kosovo som Blair visat riktigt engagemang och tagit tydlig ställning, tagit politiska risker. Annars har det varit opinionsmätningar och maktstrategier som styrt.

Och det är när den gigantiska och väloljade mediaapparaten fale-rar som Labour råkar i svårigheter. Det är när en eller flera av de fyra ledarna är på semester, har olika omfattande information eller har personliga intressen i saken och därför gör olika bedömningar som det blir tråkigheter. Och när det blir tråkigheter drabbas den inre cirkeln av panik. Då spinner de över och råkar i pinsamma situationer.

Det går ofta till så att de följer formulär 1A lite väl snabbt och överdrivet. Det gäller att distansera sig från allt som är obehagligt. Så skedde antagligen när Mandelson fick gå i januari. Ingen utanförstående förstod orsaken och den kraftiga reaktionen – att han fick gå med omedelbar verkan – väckte misstankar och spekulationer om större saker än de som angavs.

Ungefär samma sak hände när ministern för Wales, Ron Davies, en dag hösten –98 plötsligt avgick efter att ha "visat dåligt omdöme" genom att bli rånad. Var och en förstod ju att det var något annat än att han blivit brottsoffer som tvingat fram avgången och någon vecka jagade och rapporterade tidningarna om Davies öde när han besökte Clapham Commons, känt raggställe för homosexuella.

När Blair och hans pressekreterare tappar den totala kontrollen går det ofta katastrofalt illa för dem.

När det nu i maj eller kanske redan i april blir val i Storbritannien blir det en bedömning av Blair. Och den som läst om New Labour undrar hur det kommer sig att han förväntas vinna igen. Nästan alla pekar på att det beror på Tories svaghet än Labours styrka. Och det är Blairs lycka. Han sitter nog kvar men inte för att han är en så stor

stjärna som han beskrivs utanför hemlandet utan för att Hague ännu inte fått ordning på sitt parti.

Jones och Rawnsley beskriver samstämmigt hur det fungerar. Och lika väldokumenterat. Det är bra reportage av ett snitt som är vanligt också i USA men aldrig i Sverige. Vi skryter om vår öppenhet men det är uppenbart att det inte räcker. Det kommer inga bra reportageböcker om politiken i Sverige. Varför?

Per Heister (pheister@europarl.eu.int) är redaktör för Svensk Tidskrift.

BOKFAKTA

Författare: Andrew Rawnsley

Titel: Servants of the People

Förlag: Hamish Hamilton, 2000

Författare: Nicholas Jones

Titel: Sultans of Spin

Förlag: Victor Gollancz, 1999

POLITISK BIOGRAFI

Nationalist och dansk frihetshjälte

Av Magnus Nilsson

ERLING FOSS var en typisk företrädare för den danska högborgerligheten. Hans far, Alexander Foss, var industriman och konservativ politiker, och Erling gick i hans fotspår. Det som gör honom intressant för eftervärlden och motiverat historikern Mogens Rüdiger att skriva hans levnadshistoria, är dock främst den roll han kom att spela under andra världskrigets tyska ockupation av Danmark. Foss engagerade sig tidigt i motståndet mot nazismen, och efter att han tvingats i landsflykt till Sverige blev han medlem av Frihetsrådet, som fungerade som inofficiell dansk exilregering.

Historieskrivningen om Danmarks industriledare under andra världskriget har ofta kretsat kring motsättningarna mellan deras ekonomiska intressen och den nationella frihetskampen, men Rüdiger vänder på kuttingen och försöker spåra ett positivt samband mellan Foss sociala position och hans engagemang i motståndsrörelsen. Fast riktigt övertygande blir han aldrig. För det som gjorde att Foss blev mot-

ståndsmän var snarare hans starka nationalistiska övertygelse än hans ledande position i näringslivet. I själva verket var det ju just bland de välbärgade borgarna som man återfann många av dem som höll sig väl med tyskarna och tjänade stora pengar på den nationella förnedringen, något som Foss själv var både medveten om och upprörd över.

NEJ TILL ANPASSNING

För nationalisten Foss var den officiella danska samarbetspolitiken förkastlig. Visserligen kunde han acceptera att man samarbetade för att undvika att tyskarna installerade en marionettregim, men när förhandlingar och samarbete efterträdades av aktiv anpassning ansåg han att regeringen svek. På samma sätt accepterade han visst handelsutbyte med Tyskland, samtidigt som han opponerade sig starkt mot dem som till exempel tillverkade vapen åt ockupanterna. Själv avsåg han sig konsekvent inkomster från aktieinnehav i företag som samarbetade med tyskarna.

Foss var alltså en stark kritiker av den sociala miljö han hörde hemma

inom, och under kampen mot de tyska ockupanterna kom han rent av att samarbeta med klassfienden. Liksom i många andra länder hämmades den danska motståndsrörelsen i stor utsträckning av att man inte förmodade lägga förkrigstidens politiska motsättningar åt sidan. Till exempel ansåg många liberaler och socialdemokrater att det var minst lika viktigt att hålla de danska kommunisterna kort som att slåss mot den nazistiska ockupationsmakten. För Foss var dock den nationella friheten så värdefull att han, trots sina djupt konservativa värderingar, kom att bli en av dem som arbetade hårdast för att kommunisterna skulle beredas plats i motståndsrörelsen.

NATIONALISMEN ANGELÄGEN

Berättelsen om Erling Foss och hans engagemang i motståndsrörelsen är ett stycke bortglömd historia, något som förmodligen beror på att nationalism över huvud blivit politiskt suspekt under efterkrigstiden. Men trots detta, och trots att man påstår att vi nu lever i en globaliserad värld, känns Foss funderingar kring nationen väldigt angelägna.

En del av samarbetspolitiken som Foss särskilt starkt motsatte sig gällde planerna på en valuta- och tullunion med Tyskland. Utan att på något sätt försöka koppla samman Nazityskland och EU skulle jag vilja hävda att Foss förmodligen skulle ha